

Az Európai Parlament irányelve az emissziókereskedelemről

Tárgyszavak: emissziókereskedelem, üvegházhatású gázok; kibocsátás.

Az Európai Parlament (EP) 2003 júliusában nagy szótöbbséggel elfogadta az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási lehetőségének adásvételéről, az ún. emissziókereskedelemről szóló irányelvet. Az irányelv alkalmazásának első lépéseként az EP tagországainak 2004 márciusáig tervezeteket kell benyújtaniuk arról, hogyan kívánják lebontani az emissziós jogot mintegy 10 000 – szennyező gázt kibocsátó – ipari létesítményre.

Az irányelv második változata – figyelembe véve az elsőhöz fűzött javaslatokat – a korábbinál ambiciózusabb környezeti célokat tűz ki, gazdaságilag hatékonyabb, kevésbé torzítja a versenyt, és jobban összeegyeztethető a meglévő nemzeti politikákkal. Ennek érdekében az Európai Parlament a következőket fogadta el:

- Az irányelv lehetőséget ad egyes ipari létesítmények – de nem ágazatok – ideiglenes és korlátozott mértékű kiemelésére a programból (ún. opt-out az első időszakban). Ez az intézkedés javítja a piac likviditását.
- A Kiotóban vállalt mennyiségi célokkal összhangban országos kontingenseket állapítanak meg. Így csökken annak a veszélye, hogy a mennyiségi célt meghaladó kibocsátási jogot osztanak szét.
- Elfogadták az EU Emissziókereskedelmi Programjának összekapcsolását a Kiotói Környezetvédelmi Egyezmény (más néven: Kiotói Jegyzőkönyv) ún. rugalmas mechanizmusaival, leszögezve azonban, hogy mindezek ellenére a nemzeti akciók elsőbbséget élveznek.
- Az irányelvet 2006-ban felülvizsgálják, nem csupán abból a célból, hogy bővítsék a tevékenységi köröket, hanem azért is, hogy

további ágazatokat – pl. a közlekedést, vegyipari és alumíniumipari gyárakat – vonjanak be a programba.

- Az emissziós jogok elosztását 2012-ig nem harmonizálják. Az elosztás alapján véve díjmentes lesz, de a jogok kis hányadát (az első időszakban 5%-át, a másodikban 10%-át) árverésen lehet megszerezni. Ennek a felemás – ún. hibrid – módszernek több jelentős előnye van az Európai Bizottság által eredetileg javasolt, teljesen díjmentes elosztással szemben, nevezetesen, hogy fokozatosan alkalmazza a „környezetszennyező ország” elvét, kevésbé torzítja a versenyt, és elismeri a gázkibocsátás csökkentése érdekében korábban tett intézkedéseket.
- A tagországok – önkéntesen és az Európai Bizottság tüzetes vizsgálata alapján – 2005-től az irányelv 1. mellékletében felsoroltakon felül további ágazatokat és ipari létesítményeket, 2008-tól pedig további üvegházhatású gázokat vonhatnak be a programba.

Az emissziókereskedelemről szóló irányelv lényege

Az Európai Bizottság javaslata szerint az európai emissziókereskedelmi rendszer 2005-ben indulna be. A program két ütemben valósulna meg, megkülönböztetik a 2005-től 2008-ig, valamint a 2008-tól 2012-ig terjedő időszakokat. Az emissziókereskedelmi rendszer az európai energiatermelés és feldolgozóipar területén több mint 10 000 olyan vállalatra, nagyüzemre terjed ki (olajfinomítókra, kemencékre, acélgyárakra, papírgyárakra stb.), amelyekből származik Európában a szén-dioxid-kibocsátás több, mint 46%-a.

A program célja, hogy az Európai Unió kevesebb költséggel tudja teljesíteni Kiotóban vállalt kötelezettségeit. (A becslések szerint az emissziókereskedelem révén a költségek mintegy 35%-kal csökkenthetők, ami az EU számára 2010-ig több mint évi 1,3 Mrd euró megtakarítást jelentene.)

Jó üzlet-e Németországnak az emissziókereskedelem?

Németország már mostanáig szinte teljesen eleget tett a kibocsátás csökkentésére Kiotóban vállalt kötelezettségének. A többi európai ország ettől még nagyon távol áll. Úgy vélhető tehát, hogy a német vállalatok jó üzletet köthetnek, hiszen más országoknak azoktól kell megvásárolniuk kibocsátási jogukat, amelyek már teljesítették vállalásukat.

A német áramszolgáltató vállalatok azonban mégsem örülnek az emissziókereskedelmi rendszernek. A fenti érvelés ugyanis csak pillanatnyilag helytálló. Amint leállítják a német atomerőműveket és ezeket szén- és olajüzemű erőművekkel váltják fel, a szén-dioxid-kibocsátás 160 M tonnával megnövekszik. Erre a mennyiségre a német áramszolgáltató vállalatoknak máshonnan kell kibocsátási jogot vásárolniuk. Az csak az egyik kérdés, hogy egyáltalán honnan – esetleg Kelet-Európából – vásárolhatnák meg ezt a jogot, a fő kérdés azonban az, hogy ezért mennyit kell fizetniük. A szakemberek arra számítanak, hogy 1 tonna szén-dioxid kibocsátására jogosító igazolás 10–20 euróba fog kerülni, de 2008 után ára az 50 eurót is elérheti. Ez azt jelenti, hogy az ágazat költségei évi 8 Mrd euróval is növekedhetnek. Ebben az esetben a szövetségi kormánynak kellene az emissziós jogot megvásárolnia és ingyenesen az energiaágazat rendelkezésére bocsátania.

Összeállította: Szabó Ildikó

Final agreement on Greenhouse Gas Emission Trading Directive. = EW das Magazin für die Energie Wirtschaft, 102. k. 16. sz. 2003. júl. 28. p. 12.

Böhmer, W.: Emissionshandel – ein gutes Geschäft? = EW das Magazin für die Energie Wirtschaft, 102. k. 16. sz. 2003. júl. 28. p. 3.

Varley, J.: Emissions trading: are we ready? = Modern Power Systems, 23. k. 5. sz. 2003. p. 15.